

Daniel Petřík:
Volba lexikálních prostředků ve španělštině ze sémanticko-stylistické perspektivy
(posudek vedoucího rigorózní práce)

Název předkládané rigorózní práce, jejímž základem je autorova úspěšně obhájená práce diplomová, svým poměrně obecným názvem dobře odráží její obsah. Práce se totiž nevěnuje monograficky a vyčerpávajícím způsobem dílčímu tématu, nýbrž na základě poměrně široce definovaného rámce zkoumá vybrané sémanticko-stylistické problémy španělského lexika.

Z výše řečeného vyplývá, že třebaže má výklad pochopitelně jednotící linku, každá se čtyř hlavních kapitol je relativně samostatná. Po úvodu, seznamujícím čtenáře s obsahem práce, se autor v druhé kapitole zaměřuje na modely jazykové komunikace a základní teorie informace. Při analýze Zipfových zákonů a jejich aplikace v lingvistice uplatňuje své matematické vzdělání – činí tak způsobem přístupným i pro laika neškoleného v matematice. Hlavní osobní přínos v podobě korpusově založených analýz přináší autor v kapitole třetí a čtvrté. V třetí kapitole analyzuje na základě sekundární literatury pojmy jako znak, asymetrie mezi významem a formou a zejména pojem jazykového relativismu. V závěru této kapitoly předkládá dílčí srovnání jazykového relativismu v češtině a španělštině. Kapitola čtvrtá je věnována pojům redundance a desémantizace a jejich analýze na českém a španělském materiálu. Tento výklad je završen analýzou míry desémantizace u vybraných výrazů, založenou na jazykovém materiálu z paralelního korpusu InterCorp. Pátá kapitola – poněkud netradičně sloučená s Résumé a zařazená až za španělské Résumé – shrnuje základní výsledky práce.

Jak již bylo uvedeno, jednotlivé kapitoly jsou spjaty poměrně volně, totiž svým sémantickým rozměrem. Takto strukturovat jakoukoli rozsáhlejší práci je v jistém smyslu nebezpečné, protože autor podstupuje riziko, že předloží nahodilý a málo související sled jednotlivostí. Autor předkládané práce se dle mého soudu tomuto nebezpečí vyhnul především díky svému analytickému myšlení – jistě souvisejícímu se zmiňovaným matematickým vzděláním –, jež dodává i takto vystavěné rigorózní práci logickou strukturu. Velkou předností autora je schopnost jasně definovat problém a při jeho analýze důsledně rozlišovat mezi podstatnými a nepodstatnými vlastnostmi. Pevnou strukturu tak mají i analýzy poznatků ze sekundární literatury: i když autor u některých témat (znak, jazykový relativismus) pracuje jen s některými zdroji, občas i nikoli nejnovějšího data, přesto je schopen předložit přesvědčivý obraz zkoumaného problému, byť o některých detailech by se dalo diskutovat (monografické studie k těmto dílčím tématům by pochopitelně musely vycházet z bohatší sekundární literatury).

Za velkou autorovu výhodu lze považovat matematické vzdělání. Aplikace matematických postupů (např. Zipfových zákonů) je sice v lingvistice již poměrně běžná i mimo rámec tzv. matematické lingvistiky, nicméně obecné matematické vzdělání dává využití těchto prostředků zcela jiný rozměr.

Velmi zajímavé jsou úvahy nad pojmem desémantizace, ilustrované přesvědčivým rozborem jazykového materiálu získaného z paralelního korpusu Intercorp. Kvantitativní analýza usilující o vyčíslení míry desémantizace některých sloves ukazuje některé z možností, které přináší paralelní korpus jako zcela nový nástroj lingvistického zkoumání.

Po formální a jazykové stránce je práce velmi pečlivě připravena. Přehlednost výkladu zvyšuje vhodné využití tabulek a grafů.

Celkově považuji práci za velmi zajímavou a zdařilou. Dle mého soudu zcela odpovídá požadavkům kladeným na rigorózní práci, a plně ji proto doporučuji k obhajobě.

V Praze 10. března 2011

doc. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.